

ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRENME TERCİHLERİ VE ÖĞRETİMSEL DOYUMU : CİNSİYET VE BAŞARI ALGILARI İLE İLİŞKİLERİ

Kamile ÜN AÇIKGÖZ, Kemal AÇIKGÖZ, Gamze SEZGİN

D.E.Ü. Buca Eğitim Fakültesi -İZMİR

ÖZET

Bu araştırmanın amacı; öğretmen adaylarının (a) öğrenme tercihlerini ve öğretimsel doyum düzeylerini belirlemek, (b) öğrencilerin öğretimsel tercihleri ile öğretimsel doyum düzeyleri arasındaki ilişkileri incelemek ve (c) bu değişkenlerin öğrencilerin cinsiyeti ve başarı algıları ile ilişkili olup olmadığını ortaya koymaktır. Araştırmaya Eğitim Fakültesinde okuyan gönüllü öğrenciler (n= 1000) katılmıştır. Araştırma verileri Öğrenci Doyumu Ölçeği ve Öğrenme Tercihleri Ölçeği ile toplanmıştır. Bu bildiriye yukarıdaki amaçlar doğrultusunda yapılan veri analizi sonucunda ulaşılan bulgular sunulmakta ve araştırma sonuçlarının öğretmen yetiştirme programlarının etkililiğini arttırmak amacıyla yapılacak düzenlemelerle ilgili ipuçları sağlanması beklenmektedir.

Anahtar sözcükler: Öğretmen yetiştirme, öğrenme tercihleri, öğretimsel doyum

ABSTRACT

The purpose of the present research is (a) to determine prospective teachers' learning preferences, and levels of instructional satisfaction, (b) to investigate relationships between these variables, and to find out if these variables differ significantly according to gender and achievement perceptions. Volunteer students (n= 1000) of a Faculty of Education participated in the research. Data was gathered by Scale of Learning Preferences and Scale of Instructional Satisfaction. Findings obtained through data analysis are presented in this paper. Results of the research are expected to provide information for arrangements made to increase effectiveness of teacher training curricula.

Keywords : Teacher training, learning preferences, instructional satisfaction

ÖĞRENME TERCİHLERİ

Öğrenme Tercihleri - bir öğrencinin nasıl öğrenmekten hoşlandığı - son yılların en çok dikkati çeken konularından biridir. Öğrenme sırasında bireyin kendine özgü bilişsel, duyuşsal ve fizyolojik tercihi vardır. Bu tercihler ne kadar güçlü ise öğretmenin onu dikkate alma gereği o kadar fazladır.

Yapılan araştırmalar öğrenme tercihlerinin öğrencinin başarısı üzerinde önemli etkileri olduğunu ortaya koymaktadır. Öğrencilerin tercih ettikleri sınıf çevresinin yaratılmasının (Fraser ve Fisher, 1983), öğretimin öğrencilerin öğrenme biçimlerine uygun olarak düzenlenmesinin (Dunn, Griggs, Olson, Beasley ve Gorman, 1995; Lawrance, 1984; O' Brien, 1991; Posey ve Wollenber, 1983) başarıyı arttırdığına ilişkin birçok kanıt bulunmaktadır. Örneğin, çeşitli üniversitelerde yapılmış otuz altı araştırmanın bulgularına uygulanan üst - çözümleme (meta analiz) sonuçları öğretimin öğrenme tercihlerine uydurulmasının özellikle yetişkinlerde ve üniversite öğrencilerinde önemli akademik kazanımlara yol açtığı saptanmıştır (Dunn ve Diğ. 1995).

Kuşkusuz bazı öğrenciler tercihlerine uygun öğretim yapılmadığı zaman bile başarılı olabilirler. Ancak bu tip öğrencilerin sayısı çok fazla değildir. Özellikle başarısızlık durumunda öğrenme tercihleri özel bir önem taşımaktadır. Nitekim başarısız öğrenciler üzerinde yapılan çeşitli araştırmalarda öğretim stratejilerini öğrencilerin öğrenme tercihleri doğrultusunda değiştirmenin başarısızlığı ortadan kaldırdığı saptanmıştır (Andrews, 1990; Brunner ve Majewski, 1990; Clark - Thayer, 1987; Nelson ve Diğ. 1993).

Öğrenme tercihleri konusundaki bilgilerin öğretimin etkililiğinin artırılması amacıyla kullanılabilmesi için personelin özellikle müdür ve öğretmenlerin bu konuda yetişmiş olması gereklidir.

Öğrenme tercihlerine dayalı bir geliştirme programının ilk koşulu ise öğrencilerin öğrenme tercihlerinin saptanmasıdır. Bugüne kadar yapılan çalışmalar bu saptamanın geçerli ve güvenilir ölçeklerle yapılabileceğini göstermektedir (Örneğin, Dunn, Dunn ve Price, 1982; Gregorc ve Butler, 1984; Keefe, 1988; Briggs ve Myers, 1977). Ne yazık ki ülkemizde bu konuda yapılmış herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu araştırmanın genelde üniversite öğrencilerinin özelde öğretmen adaylarının öğrenme tercihlerinin saptanması çalışmaları için bir başlangıç olması beklenmektedir.

Özellikle öğretmen adaylarının öğrenme tercihlerinin incelenmesinde yarar görülmektedir. Witkin' in de (1976) belirttiği gibi bir kişinin öğretim biçimi ile ilgili tercihleri kendi öğrenme tercihlerinden etkilenmektedir. Öğretmen adayları gelecek nesillerin yetiştirilmesinden, öğretimin öğrencilerin öğrenme tercihlerine uygun düzenlenmesinden sorumlu kişiler olacaktır. Böyle çalışmaların öğretmen adaylarının öğrenme tercihleri konusunda örnekler görmelerine ve onların bu konuda bilinçlenmelerine katkı getireceğine inanılmaktadır.

ÖĞRENCİ DEĞERLENDİRMELERİ VE DOYUMU

Öğrenci değerlendirmeleri, öğretimin kalitesi ile ilgili geçerli ve güvenilir bilgiler sağladığı için, öğretimde önemli bir yere sahiptir. Özellikle yükseköğretim düzeyinde, öğrenci değerlendirmelerinin oldukça güvenilir sonuçlar verdiği öğrencilerin not, cinsiyet, yaş vb. değişkenlerin etkisi altında kalmadan değerlendirme yapabildikleri görülmektedir (McNeil ve Popham, 1973; Theall ve Frankin, 1990). Öğrenci değerlendirmelerinin güvenilirliği büyük ölçüde öğrencilerin öğretim sürecini herhangi bir gözlemciden çok daha uzun süre gözlüyor olmasına bağlanmaktadır (McCormick ve James, 1984; Wragg, 1984). Gelişmiş ülke üniversitelerinin çoğunda öğrencilerin öğretim elemanlarını değerlendirmeleri rutinleşmiştir. Hatta öğrenci değerlendirmeleri ödüllendirme, yükselme, görevlendirme vb. kararlarda etkili olmaktadır. Bizim ülkemizde de öğrencilerin öğretimi değerlendirmesiyle ilgili bazı çalışmalar yapılmıştır (Açıkgöz, 1990, 1993, 1996; Açıkgöz (Ün) ve Açıkgöz, 1984; Akgöl, 1994; Battal, 1988; Beyhan, 1994; Kavak, 1986). Ancak bu çalışmalar- öğretmen etkililiği ile ilgili çeşitli ipuçları sağlamalarına karşın - bireysel araştırma projelerinden ibarettir. Bir başka deyişle öğrenci değerlendirmeleri bizim eğitim sistemimizin bir parçası haline gelmiş değildir. Bu nedenle bu konuda daha fazla çalışmaya gereksinim duyulmaktadır.

Ayrıca, genel olarak ele alındığında bu çalışmaların çoğunda öğretmen ya da öğretim elemanlarının değerlendirildiği görülmektedir. Oysa eğitimde; eğitim programı, sınıfın olanakları, sınıf atmosferi (örn. Açıkgöz, 1990) vb. bağlam değişkenlerinden öğretmenlik davranışları, öğretim yöntemleri gibi süreç ya da öğrenci doyumunu ve morali gibi ürün değişkenlerine kadar birçok alanda öğrenci değerlendirmelerine başvurulabilir.

Özellikle öğrencilerin morali ya da öğrenci doyumunu gibi geleneksel olmayan değerlendirme konuları özel bir önem taşımaktadır (Moos, 1979). Bu durum öncelikle hayattaki başarının okuldaki başarı ile pek fazla ilişkili olmamasından (Averch ve Diğ., 1974) kaynaklanmaktadır. Yani akademik başarı tek etkililik ölçütü olmamalıdır. Nitekim öğrenci doyumunu önemli bir etkililik göstergesi olarak ele alınmaktadır (Krenbiel ve Clure, 1997). Buna ek olarak, öğrenci doyumunun yüksek olması öğrencinin öğrenmesini etkileyecek (Walberg, 1969) ve onun okul ortamına bağlanmasını ve dolayısıyla daha çok

* Bu araştırma D.E.Ü. Araştırma Fonu tarafından desteklenmiştir.

gayret etmesini sağlayacaktır. Öğrenciler rahat ettikleri, huzurlu oldukları ortamlarda daha çok öğrenirler. Yaratıcılık da böyle ortamlarda gelişir. Bundan dolayı öğrenci doyumunu sınıf çevresinin önemli belirleyicilerinden biri (Fraser, Anderson ve Walberg, 1982) olarak ele alınmaktadır. Ülkemizde öğrenci doyumunu ile ilgili bir araştırmaya da rastlanmıştır. Bu araştırmada öğretmen adaylarının öğrenme - öğretim süreçleri ile ilgili doyum düzeyleri incelenecektir.

ÖZELLİK - İŞLEM ETKİLEŞİMİ ARAŞTIRMALARI

Son yıllarda gerçekleştirilen özellik-işlem etkileşimi araştırmaları öğrenci özellikleri ile öğretimsel işlemler arasında önemli etkileşimler olduğunu ortaya koymuştur. Örneğin, düşük yetenekli öğrenciler için yapılandırılmış sınıfların etkili olduğu ancak bu durumun öğrencilerin kaygı düzeyinden de etkilendiği ortaya çıkarılmıştır (Corno ve Diğ. 1981). Uzun dönemde Özellik-İşlem etkileşimi araştırmalarının öğretimin öğrenci özelliklerine uyarlanmasını kolaylaştırıcı ipuçları sağlaması beklenmektedir. Bu bağlamda öğrenci tercihleri ile öğrenci doyum ilişkilerinin incelenmesinde yarar görülmektedir.

Yukarıdaki açıklamalardan hareketle bu araştırmada şu problemlerin çözümü aranmıştır.

1. Öğretmen adaylarının öğrenme tercihleri nelerdir ?
2. Öğretmen adaylarının öğretimsel doyum düzeyleri nedir ?
3. Öğretmen adaylarının öğretimsel doyum düzeyi ve öğrenme tercihleri onların (a) cinsiyetine ve (b) başarı algılarına göre önemli farklılıklar göstermekte midir ?
4. Öğretmen adaylarının öğretimsel doyum düzeyi ile öğrenme tercihleri arasındaki ilişkiler nelerdir ?

YÖNTEM

Denekler

Bu araştırmaya Ege Bölgesi' ndeki bir Eğitim Fakültesinde okumakta olan öğrencilerin % 16' sı (n= 1000) gönüllü olarak katılmıştır. Katılanların % 55'i kız (n= 551), % 45'i erkek (n= 449) tir.

Denekler araştırmanın yürütüldüğü fakülte'deki ana bilim dallarını temsil edecek biçimde (her ana bilim dalında en az iki sınıf) tabakalama yöntemiyle seçilmiştir. Öğrencilerin alanlara göre dağılımı şöyledir : Fen - Matematik, % 30.9 (n= 309) ; Sosyal Bilimler, % 21.6 (n= 216) ; Yabancı Diller % 15.7 (n= 157) ; Güzel Sanatlar, % 10.2 (n= 102) ; Türk Dili, % 8.8 (n= 88) ve Diğer % 12.8 (n= 128).

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmanın verileri **Öğrenme Tercihleri Ölçeği** ve **Öğrenci Doyumu Ölçeği** ile toplanmıştır. Her iki ölçek 5'li Likert tipi maddeler içermektedir. Bu maddelerin Varimax dönüştürülmüş faktör yükleri .40' in ; faktörlerin eigen değerleri ise 1' in üzerindedir (Kaiser, 1974).

Öğrenme Tercihleri Ölçeği' nde yer alan 13 faktör değişkenliğinin % 51.3' ünü açıklamaktadır. Bu ölçekte yer alan faktörler ve içerdikleri madde sayıları şunlardır :

Konuşma - Hareket (K = 7), Etkinlik (K = 4), Öğretmen Kontrolü (K = 4), Yardım Alma (K = 3), Gayret (K = 3), Grupla Çalışma (K = 3), Yarışma (K = 1), Öğrencinin Karar Vermesi (K = 3), Çekingenlik (K = 3), Tek Kaynak (K = 3), Öğrenme Sorumluluğu (K = 2), Bireysel Çalışma (K = 2), Karmaşık İşler (K = 2). Kırk maddeden oluşan bu ölçeğin Cronbach Alpha

Güvenirlilik katsayısı .78, iki yarı Güvenirlilik katsayısı .77' tir. Öğrencilerin bu ölçekten aldıkları puanlar onları “ Geleneksel Öğretim Tercihli ”, “ Tercih Belirsiz ” ve “ Etkin Öğrenme Tercihli ” olmak üzere üç gruba ayırmakta kullanılabilir.

Öğrenci Doyumu Ölçeği' nde üç faktör bulunmakta ve değişkenliğin % 51.3' ünü açıklamaktadır. Bu ölçekte yer alan faktörler ve madde sayıları şunlardır : Öğrenme Zevki (K = 15), Dersin Doluluğu (K = 8), Yöntem (K = 6).

Yirmi dokuz maddeden oluşan bu ölçeğin hem Cronbach Alpha Güvenirlilik katsayısı hem de iki yarı Güvenirlilik katsayısı .95' tir.

Veri Toplama ve Analizi

Ölçekler öğrencilere grup oturumu halinde ve sınıflarda uygulanmıştır. Öğrencilerin değerlendirdiği dersin sorumlusu orada bulundurulmamıştır. Veri analizi SPSS Paket Programı ile; Frekans (f), Yüzde (%), Ortalama (O), Standart Sapma (SS), t - testi, Tek Yönlü Varyans Analizi ve Shefee' Testi gibi istatistikler kullanılarak yapılmıştır.

SONUÇLAR

Öğretmen Adaylarının Öğrenme Tercihleri

Öğretmen Adaylarının öğrenme tercihlerinin saptanması için Öğrenme Tercihleri Ölçeği' nden elde edilen puanların Ortalaması (O = 147.8) ve Standart Sapması (SS = 12.8) hesaplanmıştır. Bu rakamlara bakıldığında öğrencilerin “ etkin öğrenme tercihli ” oldukları ve bu tercihlerin homojenlik gösterdiği görülmektedir.

Daha sonra ölçekte yer alan maddelerin Ortalamaları ve Standart Sapmaları hesaplanmış ve elde edilen sonuçlardan “ Öğrencilerin düşünmeye ve araştırmaya sevk edilmesi ” (O = 4.53; SS = .72), “ dinlemek ve not almak dışında etkinlikler olması ” (O = 4.48; SS = .72), “ düşüncelerini açıklayacak fırsatlar verilmesi ” (O = 4.43; SS = .70), “ önceki konuları hatırlayınca daha iyi kavrama ” (O = 4.41; SS = .68) ve “ hangi yöntemlerin kullanılacağına ilişkin öğrencinin fikrinin alınması ” (O = 4.41; SS = .71) gibi maddelerin en çok tercih edilen durumlar olduğu görülmektedir. En az tercih edilen maddelerin ise “ öğrencinin öğrenmesinin öğretmene bağlılığı ” (O = 2.17; SS = 1.01), “ öğretmenin bilgi aktarması ” (O = 2.19; SS = 1.10), “ tek başına çalışması ” (O = 2.28; SS = 1.08), “ öğretmen anlatınca daha iyi anlaşılması ” (O = 2.34; SS = .99) gibi maddeler olduğu görülmüştür.

Yukarıda özetlenen sonuçlara bakıldığında öğretmen adaylarının geleneksel öğretim stratejilerini değil onları aktif kılacak ve araştırmaya ve düşündürmeye sevk edecek öğretim stratejilerini tercih ettikleri görülmektedir.

Ayrıca öğrencilerin her birinin ölçek ortalamalarına göre yapılan analiz sonuçları da bu sonucu desteklemektedir. Bunun için önce ortalamaları 1 - 2.5 arasında olan öğrenciler “ geleneksel öğretim tercihli ”, ortalamaları 2.6 - 3.5 arasında olan öğrenciler “ tercihi belirsiz ”, ortalamaları 3.6 - 5 arasında olan öğrenciler ise “ etkin öğrenme tercihli ” olarak tanımlanmıştır. Bunu izleyen analizlerde (a) öğrencilerin hiçbirinin “ geleneksel öğretim tercihli ” olmadığı, (b) % 28.1' inin (n= 281) “ tercihi belirsiz ”, % 71.9' unun (n = 719) ise “ etkin öğrenme tercihli ” olduğu ortaya çıkarılmıştır.

Öğretmen Adaylarının Öğretimsel Doyum Düzeyleri

Öğretmen adaylarının öğretimsel doyum düzeylerinin saptanması için Öğrenci Doyumu Ölçeği'nden elde edilen puanların ortalaması ($O = 95.5$) ve Standart Sapması ($SS = 24.7$) hesaplanmıştır. Bu rakamlara bakıldığında öğrencilerin öğrenme öğretme süreçleri ile ilgili doyum düzeylerinin orta düzeyde olduğu ve heterojen bir dağılım gösterdiği görülmektedir.

Bu durum Öğrenci Doyumu Ölçeği'nde yer alan maddelerin Ortalama ve Standart Sapmaları incelendiğinde de göze çarpmaktadır. Bu ölçeğin madde ortalamalarının en yükseklerinin 3.75 olduğu, ölçekte yer alan maddelerin çoğunun ($K = 16$) Ortalamasının ise 3.00'ün altında olduğu görülmektedir. Öğrenci Doyumu Ölçeği'ndeki " hoca dersi kısa kestiği için ne olup bittiğinin anlaşılması " ($O = 3.75$; $SS = 1.1$), " yapılanların düzeye uygunluğu " ($O = 3.38$; $SS = 1.2$), " öğrenmenin değil sınavdan geçmenin önemli olması " ($O = 3.37$; $SS = 1.4$), " devam zorunluluğu olduğu için derse gelinmesi " ($O = 3.37$; $SS = 1.4$) ve " sorulan sorulara cevap alınabilmesi " ($O = 3.37$; $SS = 1.2$) maddelerinin en yüksek ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Bu ölçekteki maddelerin en düşük ortalamaya sahip olanları ise şunlardır : " Öğrencinin dersin bitmesini hiç istememesi " ($O = 2.23$; $SS = 1.1$), " derslerde bilimsel çalışmalara yer verilmesi " ($O = 2.47$; $SS = 1.2$), " yaratıcılığın teşvik edilmemesi " ($O = 2.45$; $SS = 1.34$), " öğretilenlerin yeterli olduğuna inanma " ($O = 2.59$; $SS = 1.31$).

Sonuç olarak öğretmen adaylarının çoğunun öğrenme - öğretme süreçleri ile ilgili doyum düzeylerinin orta düzeyde olduğu söylenebilir. Bu durum düşük orta ve yüksek doyumlu öğrenci sayılarına ve yüzdelere bakılınca da görülmektedir. Yapılan analizler öğrencilerin % 19.7'sinin ($n = 197$) öğretimsel doyumunun düşük, % 75.1'inin ($n = 751$) orta, yalnızca % 5.2'sinin ($n = 52$) yüksek olduğunu göstermektedir.

Öğrenme Tercihleri ve Öğretimsel Doyumun Öğrencilerin Başarı Algıları ve Cinsiyeti ile İlişkileri

Öğrencilerin öğrenme tercihlerinin ve doyum düzeylerinin başarı algıları ile ilişkili olup olmadığını ortaya koymak için önce alt, orta ve üst başarı gruplarının öğrenme tercihi ve doyum puanlarının Ortalama ve Standart Sapmaları hesaplanmış (Tablo 1), sonra bu puanlara Varyans Analizi uygulanmıştır.

Tablo 1: Öğrencilerin Başarı Algılarına Göre Öğrenme Tercihleri ve Doyum Düzeyleri

Başarı Algısı	Öğrenme Tercihleri		Öğrenci Doyumu	
	O	SS	O	SS
Yüksek ($n= 440$)	148.51	11.95	108.14	22.7
Orta ($n= 445$)	147.01	13.23	88.84	21.5
Düşük ($n= 115$)	148.40	14.65	73.39	17.21

Tablo 1'deki rakamlar incelendiğinde başarı algıları düşük, orta ve yüksek olan öğrencilerin öğrenme tercihi ortalamalarının birbirine çok yakın olduğu görülmektedir. Nitekim Varyans Analizi sonuçlarına bakıldığında $F (2, 997) = 1.61$ öğrenme tercihlerinin başarı algılarına göre önemli farklılıklar göstermediği görülmektedir.

Buna karşılık Tablo 1'deki rakamlar öğrencilerin başarı algıları düştükçe doyum ortalamalarının da düştüğünü göstermektedir. Nitekim Doyum puanlarına göre yapılan Varyans Analizi sonuçları $F(2, 997) = 155.90$ $p < 0.001$ öğrencilerin doyum düzeylerinin başarı algılarına göre önemli farklılıklar gösterdiğini ortaya koymaktadır. Farkın kaynağını bulmak için yapılan Shefee' testi sonuçları bütün grupların ortalamalarının birbirinden önemli derecede ($p < 0.05$) farklı olduğunu göstermektedir. Buna göre başarı düzeyi yüksek öğrencilerin öğrenme - öğretme süreçleri ile ilgili doyum düzeylerinin diğerlerinden yüksek olduğu söylenebilir.

Öğrenme Tercihleri ve Öğrenci Doyumunun öğrenci cinsiyetine göre farklılık gösterip göstermediğini saptamak için önce kız ve erkek öğrencilerin öğrenme tercihi ve doyum puanlarının ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış; sonra ortalamalar arası farkın önemli olup olmadığını anlamak için t - testi uygulanmıştır. Bu çözümlerinin sonuçları Tablo 2' de yer almaktadır.

Tablo 2 : Kız ve Erkek Öğrencilerin Öğrenme Tercihi ve Doyum Düzeyleri (O, SS, ve t - testi Sonuçları)

Cinsiyet	Öğrenme Tercihleri				Öğrenci Doyumu			
	O	SS	t değeri	p	O	SS	t değeri	p
Kız (n = 551)	148.7	12.4	.61	Fark	97.5	25.6	6.03	<0.01
Erkek (n = 449)	146.6	13.2		Önemsiz	23.4			

Tablo 2' de yer alan rakamlara göre kız ve erkek öğrencilerin öğrenme tercihleri arasında önemli farklılıklar gözlenmemesine karşın doyum düzeyleri kızlar lehine önemli derecede farklıdır $t(998) = 6.03$, $p < 0.01$.

Öğrencilerin Öğrenme Tercihleri ve Doyum Düzeyleri

Öğrenme Tercihleri ile doyum düzeyleri arasında ilişki olup olmadığını anlamak için " tercihi belirsiz " ve " etkin öğrenme tercihi " öğrencilerin doyum puanlarının Ortalamaları ve Standart Sapmaları hesaplanmış ve Ortalamalar arası farkın önem kontrolü için t - testi uygulanmıştır. Bu analizlerin sonuçları Tablo 3' de özetlenmiştir. Tablo 3' de yer alan rakamlar incelendiğinde gerek " tercihi belirsiz ", gerekse " etkin öğrenme tercihi " grupların öğretimsel doyumlarının orta düzeyde olduğu ve ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olmadığı görülmektedir.

Tablo 3: " Tercihi Belirsiz " ve " Etkin Öğrenme Tercihli " Öğrencilerin Doyum Düzeyleri (O, SS ve t - testi Sonuçları)

Öğrenme Tercihi	O	SS	t değeri	p
Tercihi Belirsiz	94.5	20.4	.93	fark
Etkin Öğrenme Tercihli	95.9	26.2		önemsiz

TARTIŞMA

Bu araştırmada ulaşılan başlıca sonuçlar şunlardır :

- 1) Öğretmen adaylarının çoğu etkin öğrenme tercihlidir. Geleneksel tercihlili öğretmen adayı hiç yoktur.
- 2) Öğretmen adaylarının öğrenme - öğretme süreçleri ile ilgili doyumları düşük ya da orta düzeydedir.

- 3) Öğretmen adaylarının öğrenme tercihleri onların başarı algılarına ve cinsiyetine göre değişmemektedir.
- 4) Öğretmen adaylarının başarı algıları arttıkça doyum düzeylerinin de arttığı, bayan adayların öğretimsel doyum düzeyinin erkeklerinkinden daha yüksek olduğu saptanmıştır.
- 5) “ Tercih belirsiz ” ve “ etkin öğrenme tercihlili ” adayların öğretimsel doyum düzeyleri birbirinden farklı değildir.

Bu sonuçlara ve öğrenme tercihleri konusundaki bulgulara bakarak (a) öğretmen adaylarının yetiştirilmesi sırasında kullanılan öğretim biçemlerinin gözden geçirilmesi ve (b) adayların açıkça ortaya koydukları tercihlerinde olduğu gibi etkin öğrenme yöntemlerine bir an önce geçilmesi gerektiği söylenebilir. Bunun yapılması hem geleceğin öğretmenlerinin iyi yetişmesi hem de onların öğrenme öğretme süreçleri ile ilgili etkili modeller görmesi bakımından gereklidir.

Öğretmen adaylarının öğretimsel doyumunun “ düşük ” ya da “ orta ” olması da dikkat çekicidir. Bayan adayların öğretimsel doyumunun erkek adaylardan yüksek olması ise literatürde daha önceden ulaşılmış olan sonuçlarla tutarlılık göstermektedir. Örneğin Açıkgöz (1990) tarafından ve Byrne, Hattie ve Fraser (1986) tarafından gerçekleştirilen araştırmalarda da kızların sınıf atmosferinin hoşlanma boyutuyla ilgili algılarının erkeklerinkinden daha yüksek olduğu ortaya çıkarılmıştır.

Kuşkusuz gerek etkin öğrenmeye geçme düşüncesi gerekse öğretmen adaylarına doyum düzeylerini yükseltici öğrenme-öğretme yaşantılarının sağlanması öğretmen eğitimcilerinin de eğitilmesini gerekli kılmaktadır. Çünkü hiç bir yenilik hiç bir gelişme emeksiz olmayacaktır.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz (Ün), K. ve Açıkgöz, K. (1984). A research on selected teaching behaviors. *International Symposium on Quality of Turkish Education and Its Future Prospects in the Turkish Educational System*, Ankara : Hacettepe Üniversitesi.
- Açıkgöz, K. Ü. (1990). Liselerdeki Sınıf Atmosferi Üzerine Bir Araştırma. *Eğitim Bilimleri Sempozyumu : Bildiriler*, İstanbul , Kuşak ofset, ss. 93 - 111.
- Açıkgöz, K. Ü. (1990). Öğretim Elemanlarının Değerlendirilmesinde Kullanılabilecek Geçerli ve Güvenilir Bir Araç : Öğretim Elemanlarını Değerlendirme Ölçeği (Yayınlanmamış Araştırma Raporu). Malatya İnönü Üniversitesi.
- Açıkgöz, K. Ü. (1996). Üniversitelerimizdeki Öğretim Uygulamaları, III. Üniversite Kurultayı , İzmir : İZÜNİDER yayını. ss. 33 - 39.
- Açıkgöz, K. Ü. (1998). *Etkili Öğrenme ve Öğretme*, İzmir : Kanyılmaz.
- Açıkgöz, K. Ü. (1993). Üniversite Öğrencilerinin Öğretim Elemanlarını Öğretmen - Öğrenci İlişkileri Sınıfı Öğretmen Davranışları, Sınıf Yönetimi ve Kişilik Özellikleri Boyutlarında Değerlendirilmesi, *Eğitim Bilimleri Dergisi*; Buca Eğitim Fakültesi Yayın Organı, 2: 4, 125-153.
- Akgöl, H. (1994). Eğitim Fakültesindeki Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin İdeal Bir Öğretim Elemanının Nitelikleri Hakkındaki Görüşleri İle Kendi Kurumlarındaki Öğretim Elemanlarının Bu Niteliklere Uygunluklarının Karşılaştırılması (Yayınlanmamış Doktora tezi). İzmir : Dokuz Eylül Üniversitesi.

- Andrews, R.H. (1990). The Development of a Learning styles program in a low socioeconomic, underachieving North Carolina elementary school. *Journal of Reading, Writing and Learning Disabilities International*, 6, 307- 314.
- Averch, H. A. Ve Diğ. (1974). *How Effective is Schooling ? A Critical Review of Research* . Englewood Cliffs, N. J. : Educational Technology Publications.
- Battal, N. (1988). Uludağ Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesindeki Bazı Derslerin Öğrenme - Öğretme Faaliyetlerinin Niteliği (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara : Hacettepe Üniversitesi.
- Beyhan, N. (1994). İlkokullara Sınıf Öğretmeni Yetiştiren Eğitim Yüksekokullarındaki Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin İdeal Bir Öğretim Elemanının Nitelikleri Hakkındaki Görüşleri İle Kendi Kurumlarındaki Öğretim Elemanlarının Bu Niteliklere Uygunluklarının Karşılaştırılması (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İzmir : Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Briggs, K. C. Ve Myers, I. B. (1977). Myers - Briggs Type Indicator. Palo Alto, Cali. : Consulting Psychologists Press.
- Brunner, C. E. ve Majewski, W.S. (1990). Mildly Handicapped Students Can Succeed With Learning Styles. *Educational Leadership*, 48, 21- 23.
- Byrne, D. B. , Hattie, J. A. Ve Fraser, B. J. (1986). Student Perceptions of Preferred Classroom Learning Environment . *The Journal of Educational Research*, 80, 10 - 18.
- Clark - Thayer, S. (1987). The Relationship of the Knowledge of Student Perceived Learning Style Preferences and Study Habits and Attitudes to Achievement of College Freshmen in a Small Urban University. (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Boston Üniversitesi), *Dissertation Abstracts International*, 41, 1389 A.
- Corno, L. , Mitman, A. , Hedges, L. (1981). The Influence of Direct Instruction on Student Self - appraisals: A Hierarchical Analysis. *American Educational Research Journal*, 24, 219-236.
- Dunn, R. , Dunn, K. , ve Price, G. E. (1982). *Productivity environmental preference survey*, Lawrence Kans. : Price Systems.
- Dunn, R. , Griggs, S. A. , Olson, J. , Beasley, M. Ve Gorman, B. S. (1995). A meta analytic validation of the Dunn and Dunn model of learning style preferences. *The Journal of Educational Research*, 88, 353-362.
- Fraser, B. J. , Anderson, G. J. ve Walberg, H. J. (1982). *Assesment of learning environments : Manual for Learning Environment Inventory (LEI) and My Class Inventory*. Perth : Western Australian Institute of Technology.
- Fraser, B. J. ve Fisher, D. L. (1983). Student achievement as a function of person - environment fit : A Regression Surface Analysis. *British Journal of Educational Psychology*, 53, 89-99.
- Gregorc, A. F. ve Butler, K. A. (1974). Learning is a Matter of Style. *Educational Leadership*, 41, 27-29.
- Kaiser, H. F. (1974). Little Jiffy. Mark IV. *Educational and Psychological Measurement*, 34, 111-117.
- Kavak, Y. (1986). Eğitim fakültelerindeki öğretim elemanlarının yeterlikleri ve eğitim ihtiyaçları. Ankara : Hacettepe Üniversitesi.
- Keefe, J. W. (1988). Profiling and utilizing learning style. Virginia, NASSP yayını.

- Lawrence, G. (1984). A synthesis of learning style research involving the MOTI. *Journal of Psychological Type*, 8, 2-15.
- McCormick, R. ve James, M. (1983). *Curriculum evaluation in schools*. London : Croom Helm.
- McNeil, J. D. Ve Popham, W. J. (1973). The Assesment of Teacher Competence. *Second Handbook of Research on teaching*. Chicago: R and McNally and Comp.
- Moos, R. H. (1979). *Evaluating Educational Environments*. San Francisco : Jossey - Boss.
- Nelson, B. , Dunn, R. , Griggs, S. A. , Primavera, L. , Baciliouis, L. , Fitipatri, M. , ve Miller, R. (1993). Effects of Learning Style Intervention on College Students' Retention and Achievement. *Journal of College Student Development*, 34, 364-369.
- O' Brien, T. P. (1990). Relationships among selected characteristics of college students and Cognitive Style Preferences. *College Student Journal* , 25, 492-500.
- Posey, J. M. & Wollenberg, J. P. (1983). Learning Style, Achievement, Aptitude and Attitudinal Variables Related to Preservice Teachers Performance on Criterion - Teferenced Test in Reading. Annual Meetings of the Mid - South Educational Research Association' da sunulan bildiri. Nashville, (November 16-18).
- Walberg, H. J. (1969). Class Size and the Social Environment of Learning. *Human Relations*, 22, 465-475.
- Witkin, H. A. (1976). Cognitive style in academic performance and in teacher - student relations. Bulunduğu Eser : S. Messick ve Diğ. (Ed). *Individuality in learning* . San Francisco, CA : Jossey - Bass.
- Wragg, E. C. (1984). *Classroom Teaching Skills: The Research Findings of the Teacher Education Project*. New York: Nichols Publishing Company